

תנ"ך ידע ובקיאות
לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעה וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון - עיון בספר במדבר (16x3) - 48 נקודות
פרק שני - עיון בנביאים ראשונים (14x2) - 28 נקודות
פרק שלישי - בקיאות בנביאים ראשונים (4x6) - 24 נקודות
סך הכול - 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם בלי פירושים

ד. הוראות מיוחדות : יש לענות על השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בסוף הבחינה מצורף דף טיוטה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

פרק ראשון – עיון בספר במדבר (48 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 1-5 (לכל שאלה 16 נקודות).

1. במדבר, פרק ט, פסוקים א-יד – פסח שני

א. (1) הסבירו בלשונכם מה ה"טמאים לנפש" מבקשים ממשה רבנו.

(2) מה ה' משיב על בקשה זו?

(6 נקודות)

ב. רש"י (לפסוק ז'): וראויה הייתה פרשה זו להיאמר על ידי משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו אלו

שתיאמר על ידיהן, שמגלגלים זכות על ידי זכאיי".

(1) על פי רש"י, הסבירו בלשונכם מהו השוני בין פרשה זו ובין שאר הפרשות שבתורה.

(2) הסבירו בלשונכם את הביטוי "מגלגלים זכות על ידי זכאיי", וכתבו כיצד רש"י מסביר באמצעות ביטוי זה

את השוני בין פרשה זו ובין שאר פרשות התורה.

(6 נקודות)

ג. רש"י (לפסוק י'): פסח שני מצה וחמץ עימו בבית, ואין שם יום טוב, ואין איסור חמץ אלא עימו [עם קרבן

הפסח] באכילתו".

על פי רש"י, כתבו הבדל אחד בין פסח ראשון ובין פסח שני.

(4 נקודות)

2. במדבר, פרק ט"ז

א. (1) וַיִּקְהֲלוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב-לָכֶם--כִּי כָל-הָעֵדָה כָּלָם קִדְּשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל-קַהֲל ה' ". (פסוק ג').

הסבירו בלשונכם את הטענה של קרח ועדתו כלפי משה ואהרן.

(2) על פי פירוש שלמדתם, מהו האירוע שהביא להתפרצות של מחלוקת קרח?

(6 נקודות)

ב. (1) עיינו בפסוקים ה'-ז'. מהי המטרה של מבחן המחנות?

(2) עיינו בפסוקים כ"ח-ל"ב.

" וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת-פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת-בְּתִיָּהֶם וְאֶת כָּל-הָאָדָם אֲשֶׁר לְקָרַח וְאֶת כָּל-הָרִכּוּשׁ " (פסוק ל"ב).
לפי דברי משה, מה הוכיח עונש זה לעם?

(6 נקודות)

ג. עיינו בפסוק כ"ב.

רמב"ן (לפסוק כב'): "וּזְאת דֶּרֶךְ מִבְּקָשֵׁי רַחֲמִים — שֶׁיִּקְלּוּ הַחֵטָא מֵעַל הָעַם וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ עַל הַיַּחֲיד הַגּוֹרֵם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חַיִּיב, עַל כָּל פְּנִים".

(1) לפי רמב"ן, מהי השאלה שדברי משה ואהרן מעוררים?

(2) לפי רמב"ן, מדוע אמרו משה ואהרן את הדברים האלו?

(4 נקודות)

3. במדבר, פרק כ' – מות מרים ומות אהרן

א. (1) באיזו שנה ליציאת מצרים מתה מרים, ובאיזה חודש?

(2) באיזו שנה ליציאת מצרים מת אהרן, ובאיזה חודש? היעזרו בפרק ל"ג, פסוק ל"ח.

(6 נקודות)

ב. (1) "וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה" (פסוק א').

מה אפשר ללמוד מן המילה "כל" בפסוק זה? ענו על פי פירוש שלמדתם.

(2) מה למדו חז"ל מן הסמיכות בין מות מרים ובין המחסור במים?

(6 נקודות)

ג. עיינו בפסוק ה'.

מדוע הזכירו בני ישראל בדבריהם למשה פירות משבעת המינים, ולשם מה הזכירו אותם?

בססו את תשובתכם על פרק י"ג פסוקים כ"ג-כ"ז.

(4 נקודות)

4. במדבר, פרק כ"ה - חטא בעל פעור

א. (1) על פי פסוקים אי-ג', מה הם שני החטאים שחטא עם ישראל?

(2) על פי פסוקים י"ד-ט"ו, מה היה הייחוס של כזבי בת צור? מה אפשר ללמוד מהשתתפותה בחטא?

(6 נקודות)

ב. " וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה קח אֶת-כָּל-רֹאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשָּׁמַיִם" (פסוק ד').

במדבר רבה, פרשה כ: "רבי יודן אמר: ראשי העם תלה על שלא מיחו בבני אדם".

רש"י: " **קח את כל ראשי העם** – לשפוט את העובדים לפעור. **והוקע אותם** – את העובדים".

(1) על פי המדרש בבמדבר רבה, מה ציווה ה' על משה לעשות לראשי העם, ומדוע?

(2) על פי רש"י, מה ציווה ה' על משה לעשות לראשי העם?

(6 נקודות)

ג. " וַשֵּׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמָּכָה אֶשֶׁר הִכָּה אֶת-הַמִּדְיָנִית--זִמְרִי בֶן-סִלּוּא נָשִׂיא בֵּית-אָב לַשִּׁמְעוֹנִי" (פסוק י"ד).

רש"י: " **נשיא בית אב לשמעוני** – להודיע שבחו של פנחס, שאף על פי שזה [זמרי] היה נשיא, לא מנע את

עצמו מלקנא לחילול ה', לכך הודיעך הכתוב מי הוא המוכה".

על פי רש"י, הסבירו בלשונכם מדוע ציינה התורה את המעמד של זמרי בן סלוא.

(4 נקודות)

5. במדבר, פרק ל"ב – בני גד, ראובן וחצי המנשה

א. (1) מה ביקשו בני גד ובני ראובן ממשה, ומה היה הנימוק לבקשתם?

(2) על פי פסוקים וי"ז, משה מותח ביקורת על בקשת השבטים. כתבו שתי טענות שטען משה כלפי השבטים.

(6 נקודות)

ב. "וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֵרְתָּ צֹאן נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים לְטַפְּנוּ". (פסוק ט"ז).

רש"י: "נבנה למקננו פה" — חסים על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם, שהקדימו מקניהם לטפם. אמר להם משה: לא [...] עשו העיקר עיקר והטפל טפל, בנו לכם 'ערים' תחילה 'לטפכם' ואחר כך 'גדרות לצאנכם'."

(1) על פי רש"י, מה הסיק משה מנוסח הבקשה של בני גד ובני ראובן?

(2) על פי רש"י, מה דרש משה מבני גד ובני ראובן? בססו את תשובתכם על פסוקים כ"כד'.

(6 נקודות)

ג. "וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לְבָנֵי-גָד וְלְבָנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצֵי שִׁבְט מְנַשֶּׁה בֶּן-יוֹסֵף אֶת-מַמְלַכֶּת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי" (פסוק ל"ג).

רמב"ן: "ולחצי שבט מנשה בן יוסף - מתחילה לא באו לפניו שבט מנשה, אבל כאשר חילק הארץ לשני השבטים ראה שהיא ארץ גדולה יותר מן הראוי להם, וביקש מי שירצה להתנחל עימם והיו אנשים בשבט מנשה שרצו בה."

על פי רמב"ן, הסבירו מדוע קיבל חצי שבט המנשה נחלה בעבר הירדן המזרחי, אף על פי שלא ביקש זאת ממשה.

(4 נקודות)

פרק שני – עיון בנביאים ראשונים (28 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 6-9 (לכל שאלה — 14 נקודות).

שימו לב: תלמידים שלמדו שמואל ב ומלכים א יענו על שתיים משאלות 6 - 8

תלמידים שלמדו מלכים א – ב יענו על שתיים משאלות 7 - 9

6. שמואל ב, פרק ה' — משיחת דוד למלך

בספר שמואל מסופר שדוד נמשח למלוכה **שלוש** פעמים.

א. (1) מי משח את דוד למלך בכל אחת מן הפעמים?

פעם ראשונה _____ פעם שנייה _____

פעם שלישית _____

(2) מדוע משחו את דוד למלך פעמיים נוספות לאחר המשיחה הראשונה?

(6 נקודות)

ב. מדוע בחר דוד לקבוע את משכנו בירושלים? כתבו שתי סיבות, על פי פרשן שלמדתם.

(6 נקודות)

ג. "וַיָּשֶׁב דָּוִד בְּמִצְדָּה וַיִּקְרָא-לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב מִן-הַמְּלֹא וַבִּיָּתֶהּ". (פסוק ט').

אברבנאל: "שחפר חפירה גדולה סביב ציון ומילא החפירה ההיא מן המים, כמו שעושים גם היום לחוזק העיירות שלא ייכנסו שם האנשים בקלות, ולזה נקרא מלוא".

(1) על פי אברבנאל, מהו "המלוא", ומדוע נקרא כך?

(2) מדוע בנה דוד את המלוא?

(2 נקודות)

7. מלכים א, פרק ג'

א. (1) על פי מה שלמדתם, מדוע התחתן שלמה עם בת פרעה? בססו את תשובתכם על לשון פסוק א'.

(2) על פי פירוש שלמדתם, מדוע נישואיו של שלמה לבת פרעה אינם נחשבים לחטא?

(6 נקודות)

ב. עיינו בפסוקים ה'-י"ד.
מה ביקש שלמה בחלומו מה'?

(2) מה הייתה תגובת ה' על בקשה זו, וכיצד נימק ה' את תגובתו?

(6 נקודות)

ג. רלב"ג: "שלמה עשה משלו את הבית הגדול הזה [...] והיה זה כן כדי שיבנהו משלו, לא מאוצרות דוד אביו אשר הקדיש אותם לה'".

על פי רלב"ג, מדוע התחיל שלמה לבנות את בית המקדש רק בשנה הרביעית למלכותו?

(2 נקודות)

8. מלכים א' פרק י"ח – פגישת אליהו ואחאב ומעמד הכרמל

א. עיינו בפסוקים ט"ז-כ'.

"וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחְזָב אֶת אֱלֹהֵיו וַיֹּאמֶר אַחְזָב אֱלֹהֵי הָאֲתָנָה זֶה עֹבֵר יִשְׂרָאֵל" (פסוק י"ז)

(1) הסבירו בלשונכם את המילים המודגשות. על פי פירוש שלמדתם, מדוע אחאב מכנה כך את אליהו?

(2) מה מצווה אליהו את אחאב בעקבות דבריו של אחאב, ולשם מה ציווה זאת?

(6 נקודות)

ב. עיינו בפסוקים ל"ז-ל"ח.

(1) על פי פירוש שלמדתם, מדוע בנה אליהו מזבח מ"שִׁתִּים עֲשָׂרָה אֲבָנִים כְּמִסְפַּר שְׁבָטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (פסוק ל"א)

(2) על פי פירוש שלמדתם, מדוע הרבה אליהו בתפילה (פסוקים ל"ז-ל"ח)?

(6 נקודות)

ג. "וַיֵּד ה' הָיְתָה אֶל אֱלֹהֵיוֹ, וַיִּשְׁנֶם מִתְּנִיּוֹ וַיִּרְצֶה לִפְנֵי אַחָב עַד בְּאַכָּה יִזְרְעֶאלָה" (פסוק מ"ו).

רלב"ג: להודיע שראוי לכל אדם לחלוק כבוד למלכות. הלא תראה כי אליהו, עם עוצם מעלתו בנבואה, שָׁנָס מותניו לרוץ לפני אחאב עד בואו ליזרעאל. ואמנם חלק לו כבוד עתה, לא קודם זה, כי ידמה שגם הוא סר אז מאחרי הבעלים, והאמין בשם יתברך, ולזה הסכים אליהו בהריגת נביאי הבעל. אך קודם זה, שהיה בתכלית הרוע – לא חלק לו כבוד, וכן לא חלק לו כבוד כשחטא בדבר נבות".

(1) מה עשה אליהו, ומדוע עשה זאת?

(2) תארו את התהליך שעבר אחאב, לפי פירושו של רלב"ג.

(2 נקודות)

9. מלכים ב, פרקים י"ח-י"ט

א. (1) מה הייתה המטרה של נאום רבשקה?

(2) עיין בפרק י"ט, פסוקים א'-ד'.

בתגובה על נאום רבשקה חזקיהו שולח שליחים אל ישעיהו. הסבר מה ביקש חזקיהו מישעיהו, וכיצד נימק את בקשתו.

(6 נקודות)

ב. בכל אחד מן הפסוקים שלפניך כתובה טענה של רבשקה. בחר **בשניים** מן הפסוקים, והסבר בלשונך את הטענה של רבשקה שבכל אחד מהם.

פרק י"ח, פסוקים כ'-כ"א: _____

פרק י"ח, פסוק כ"ג – כ"ד: _____

פרק י"ח, פסוק כ"ה: _____

(6 נקודות)

ג. עיין בפרק י"ח, פסוק ל"ב, ובדברים, פרק ח', פסוק ח'.

1. מהי טענת רבשקה?

2. הסבר כיצד השימוש של רבשקה בביטויים "אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ" ו"אֶרֶץ זֵית יֵצֵהָר וְדִבְשׁ" מחזק את טענתו.
(2 נקודות)

פרק שלישי בקיאות בנביאים ראשונים (24 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 10 - 12 (4 נקודות).

שימו לב: תלמידים שלמדו שמואל ב ומלכים א יענו על אחת מהשאלות 10 - 11

תלמידים שלמדו מלכים א – ב יענו על אחת מהשאלות 11 - 12

10. כתבו את האירועים שלפניכם, על פי סדר התרחשותם:

מות אבשלום, מות יואב, מות אחיתפל, מות דוד, מות אוריה.

_____ (1)

_____ (2)

_____ (3)

_____ (4)

_____ (5)

11. בחרו שלושה מן המלכים שלפניכם וציינו שם של נביא אחד שניבא בתקופתם.

דוד, שלמה, אחאב, יהורם, חזקיה, יאשיהו

_____ (1)

_____ (2)

_____ (3)

12. כתבו את האירועים שלפניכם על פי סדר התרחשותם:

ביקור מלכת שבא, פלישת סנחריב, מצור ארם על שומרון, מרד יהוא, מציאת ספר התורה ע"י יאשיהו

_____ (1)

_____ (2)

_____ (3)

_____ (4)

_____ (5)

ענו על חמש מהשאלות 13 - 20 (4 נקודות לשאלה).

שימו לב: תלמידים שלמדו שמואל ב ומלכים א יענו על חמש מהשאלות 13 - 18
תלמידים שלמדו מלכים א – ב יענו על חמש מהשאלות 18 - 23

13. א. על מי נאמר " הוא יבנה בית לשמי וכוננתי את כסא ממלכתו עד עולם " ?

ב. מהו ההקשר שנאמרו בו הדברים האלה?

14. א. לשם מה שלח דוד את עבדיו אל חנון מלך בני עמון?

ב. מה היה החשד של חנון?

15. א. מה הייתה עצת אחיתפל לאבשלום?

ב. מה הייתה עצת חושי הארכי לאבשלום?

16. א. גד הנביא מציע לדוד שלושה עונשים בעקבות מנייתו את עם ישראל.

באיזה עונש בחר דוד?

ב. מדוע בחר דוד בעונש זה?

17. א. מי אמר למי " עתה זה ידעתי כי איש אלקים אתה וידבר ה' בפיו אמת".

ב. באיזה הקשר נאמרו הדברים?

18. בחרו בשניים מבעלי החיים האלה: עורבים, פר, אריה, וציינו את ההקשר שבו הוזכר כל אחד מהם.

19. בחרו בשניים מן הפריטים האלה: כד קמח, שלמה (שמלה) חדשה, שולחן וכסא, וציינו את ההקשר שבו הוזכר כל אחד מהם.

20. א. מי אמר למי " כֹּה תִדְבֹּר אֲלֵיהֶם קָטָנִי עֲבָה מִפְּתָנִי אֲבִי".

ב. באיזה הקשר נאמרו הדברים?

21. א. כיצד ניצל יואש בן אחזיה והיכן הוסתר בשנות חייו הראשונות?

ב. כיצד הגיבה עתליה להמלכת נכדה יואש? מה היה סופה של עתליה?

22. א. מהי העזרה שביקש אחז מתגלת פלסר מלך אשור?

ב. לשם מה שלח אחז את אוריה הכהן לדמשק?

23. א. מהו החטא החמור שביצע מנשה?

ב. מה נגזר על ישראל בעקבות חטאי מנשה?

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

